

כדי לבנות אסטרטגיה צריך להבין את שלושת המרכיבים היסודיים של חיזבאללה

29.11.2025 | יוסי מנשרוף written by

המתיחות העכשווית בין ישראל לחיזבאללה מחדדת את הנחיצות בגיבוש אסטרטגיה שתיתן מענה מקיף לאתגר ולאיזום שמציב ארגון הטרור השיעי לישראל. חיסול רמטכ"ל הארגון, היית'ם עלי טבטבאי, ותגובת חיזבאללה, תהא אשר תהא, יקרינו על המשך המאבק בין הצדדים, אך הסיפור לא מסתכם בכך. כדי לגבש אסטרטגיה כזו, יש להכיר את שלושת המרכיבים היסודיים שיוצרים את הדי-אן-איי של ארגון הטרור. אלה מסתכמים לא רק בנשקו, שהוא אכן סוד קיומו, אלא גם במערך ה"דעווה" המשוכלל שלו, הכולל שירותי רווחה, בריאות, פיננסים, תקשורת וחינוך, שמבטיחים את התלות של העדה השיעית בלבנון בארגון. השיעים במדינה חשובים לחיזבאללה כמו חמצן לריאות, בהיותם עתודות כוח האדם שלו לשדה הקרב והבייס האלקטורלי שלו בזירה הפוליטית. מרכיב חיוני נוסף בדי-אן-איי הזה הוא הקשר עם המשטר האיראני, שמספק לו חסות כלכלית, דתית ואידאולוגית לצד זו הצבאית, ובכך משמש מנוף חשוב לכוחו הרב.

בדיוק מהסיבה הזו, חיזבאללה שם דגש על המשך הכשרתם האידאולוגית של צעירי העדה השיעית, וחיזוק הזדהותם עימו. בטקס רב-משתתפים שנערך בקריית הספורט בבירות ב-12 באוקטובר, השתתפו חברי תנועת הנוער של הארגון, "אגודת צופי האימאם אל-מהדי". האגודה, שמהווה חלק חשוב ממערך הדעווה של חיזבאללה, הוקמה כבר ב-1985, בסיוע משמרות המהפכה. הטקס התקיים לציון ארבעים שנה להקמת האגודה, ולסיום רצף הטקסים שערך חיזבאללה במלאת שנה לחיסול נסראללה ויורשו צפי א-דין. בהתאם לכך, הטקס נערך תחת הכותרת "דורות הסייד" [?] רמיזה עבה להמשכיות מורשת נסראללה שכונה בתואר הכבוד סייד, המייחס אותו לשושלת הנביא מוחמד. לטענת יו"ר האגודה, נזיה פימד, באירוע השתתפו כ-75 אלף חניכים. במרכז האצטדיון הוצבה תמונת ענק של נסראללה, לצד כיתוב שמצטט את אמירתו: "צופי האימאם אל-מהדי הוא פיקדון בידכם מדור לדור".

לאורך הטקס ניכר הדגש האידאולוגי של האגודה, באמצעות שירים דתיים המהללים את ה"התנגדות", חניכים שנשאו את דגלי איראן ומדינות נוספות המזוהות עם ציר ההתנגדות, לצד תמונות של נסראללה וצפי א-דין. החניכים נקראו גם לחדש את שבועת הנאמנות שלהם לנסראללה ולדרכו. בנאומו המוקלט הצהיר מזכ"ל חיזבאללה נעים קאסם שהאגודה מראה את "העתיד הזוהר" ומכשירה את חניכיה להיות "חיילים בדרך לכינון הצדק". העיתון אל-אח'באר, השופר של חיזבאללה בתקשורת הלבנונית, דיווח על ההכנות המרובות שהקדיש הארגון למפגן, שנמשכו שלושה חודשים וכללו עשרות מפגשי היערכות. גם ערוץ אל-מנאר של חיזבאללה התגאה בתפוסה המלאה של מושבי האצטדיון ובצפיפות הרבה על כרי הדשא.

חניכי האגודה יונקים מגיל תשע את הנאמנות למנהיג איראן חמינאי ולערכי חיזבאללה. הם עוברים הכשרה אידאולוגית ופיזית, שבמסגרתה הם משתתפים לעיתים כבר בגיל 15 בפעילות המערך הלוחם של הארגון, כפי שהתחוויר ברשימות חללי הארגון במלחמת האזרחים בסוריה, עניין שעורר ביקורת מצד מתנגדי הארגון בלבנון. מסמכי שלל שנתפסו בידי צה"ל במלחמת לבנון השנייה הראו כיצד "צופי האימאם אל-מהדי" מטמיעים בקרב החניכים הצעירים את עקרונות המהפכה האסלאמית באיראן ואת השנאה לישראל.

לאגודת הצופים, ובכלל לדור הצעיר של השיעים בלבנון, יש חשיבות קריטית לעתיד הארגון. כך, לצד מאמצי שיקום בניין הכוח וההתעצמות, חיזבאללה חושב באופן אסטרטגי וארוך-טווח, מטפח ביתר שאת את דור העתיד שלו כדי להבטיח את המשך קיומו. נראה שחיזבאללה שואב את החשיבה האסטרטגית הזו מפטרונו, המנהיג העליון של איראן, שבנאומו ב-24 באוגוסט שיקף את המאפיין הזה בהגותו. באותו נאום הדגיש חמינאי כיצד כמה פעולות שביצע האימאם השיעי השמיני עלי א־רִידא לטובת השיעים בתקופתו, בתחילת המאה התשיעית, כאשר נרדפו ודוכאו על ידי הסונים, הפכו אחרי שנים לבעלות משמעות רבה לשגשוגה של השיעה. נראה שנאום חמינאי, שכמו כל נאומיו תורגם לערבית והופץ בכלי התקשורת של חיזבאללה, מוטמע היטב בשורות הארגון.

יש להם מה להפסיד

לעומת ההסתכלות של חיזבאללה לטווח הארוך, ארה"ב וישראל שואפות לקצור הישגים מולו בטווח הזמן הקצר, וכך גם מתאפיינות תוכניותיהן נגד הארגון. בהתאם לכך, גם אם ישראל תצליח לעבור בצורה חלקה את המתיחות הנוכחית מול חיזבאללה בעקבות חיסול טבטבאי, ותחזור לתקיפות היומיומיות נגד חיזבאללה, היא תפעל מולו באופן חלקי בלבד. חיזבאללה ימשיך לקיים את מפעל ההברחות מאיראן ולהתעצם בסיוע יכולות ייצור מקומיות, וישראל תידרש להגביר את אינטנסיביות המתקפות כדי להדביק את קצב ההתקדמות של חיזבאללה.

לצד זאת, חיזבאללה ימשיך להתבסס על אגודת צופי אימאם אל-מהדי וליהנות ממאגר חשוב לגיוס פעילים למערך הצבאי והאזרחי שלו. יתרה מכך, בהעדר מנגנון "דעווה" מקביל מטעם המדינה הלבנונית, וסיוע כלכלי אמריקני שיתחרה במערך של חיזבאללה, הארגון ימשיך ליהנות מהתלות של החברה השיעית בו, ומהדיבידנדים הפוליטיים והביטחוניים שנגזרים מכך. בהעדר תמיכה אמריקנית, נראה גם שמתנגדי חיזבאללה מקרב העדה השיעית ימשיכו להפסיד מולו במערכות הבחירות הבאות בלבנון; הבחירות הקרובות לפרלמנט הלבנוני צפויות להיערך במאי 2026.

חשוב להדגיש שאיראן ממשיכה לטפח את שאיפתה להשמיד את ישראל. בנוסף לאזכורים על כך בנאומי חמינאי בחודשים האחרונים, גם דרג המפקדים הבכירים מדגיש את המחויבות לחזון הזה. הדבר השתקף ביתר שאת בנאומו של דובר הכוחות המזוינים של איראן, אבו אל-פאצל

שקרצ'י, ב-13 בנובמבר. לצד זאת, ההצהרות שפרסמו בנפרד בכירי המשטר באיראן, וכן הודעת משמרות המהפכה, בתגובה על חיסול טבטבאי, מלמדות שמבחינת טהרן אין דחיפות שחיזבאללה יגמול כעת לישראל על החיסול. במקביל, כפי שהצהיר השבוע ביום ראשון מוחסן רזאי, לשעבר מפקד משמרות המהפכה, איראן משאירה בידי חיזבאללה את חופש הפעולה להחליט בעצמו בנושא. נראה שטהרן מבינה שלחיזבאללה יש הרבה מה להפסיד אם יפתח בסבב מהלומות מוגבל עם ישראל, ובהתאם להשקפתה האסטרטגית היא מעדיפה לשמור את חיזבאללה לקידום מתקפת 7 באוקטובר הבאה.

עדות מוחשית לכך שבטהרן יש מי שכבר מתכנן ומאיץ לקדם את מתקפת הטבח הרב-זירתית הבאה נגד ישראל, אפשר לראות בדבריו של האנליסט הבולט מהדי מוחמדי, שהוא יועצו של מוחמד באקר קאליבף, יו"ר הפרלמנט האיראני וחבר המועצה העליונה לביטחון לאומי, המוסד הבכיר לקבלת החלטות באיראן. במאמרו מ-1 בנובמבר, תחת הכותרת "המזרח התיכון ממתיך ל-7 באוקטובר הבאים", הסביר מוחמדי שבלבנון, בתימן, בעיראק ובאיראן הפציע דור חדש של אנשי התנגדות שניחנים בתעוזה, וכי שחקנים רבים באזור הסיקו שחובה עליהם להבהיר את עמדתם מול "דפוס ההתנהלות הישראלי החדש". לכן, הסביר, על איראן לחשוב באופן יצירתי, רחב ורב-ממדי יותר מכפי שנהגה בשלושת העשורים האחרונים. כותרת המאמר אינה מותירה מקום לספק למה רומז מוחמדי בדבריו. הוא מדגיש גם שמדובר ב"מלחמת קיום", ולפיכך איראן חייבת "להפגין אומץ ויצירתיות" מול ישראל וארה"ב.

חיזבאללה עצמו, כך נראה, מתקשה להכריע איזו החלטה תהיה רעה יותר בעבורו. המשך הכלה מצידו יקרין חולשה ויזמין לחצים גוברים מצד ישראל, וייתכן שאף מקרב מתנגדי הארגון בלבנון. מאידך גיסא, כניסה ל"ימי קרב" תספק לישראל הזדמנות להגביר את מתקפותיה, וכך הארגון עלול לאבד את ההישגים שקצר מאז הפסקת האש בנובמבר 2024, ובראשם תהליכי התעצמותו ופעילותו לפיוס הבסיס החברתי שלו. מצוקת הארגון מתבטאת גם בדיווח של סוכנות ידיעות צרפתית מפי מקור המקורב לחיזבאללה, על כך שכרגע יש שתי דעות בתוך הארגון ² אלה הרוצים להגיב על החיסול ואלה שמעדיפים להימנע, כאשר ההנהגה "נוטה לאמץ" את ההימנעות.

מצד שני, בחיזבאללה מבינים היטב את ההכרח לאתר את מקורות הדלף המודיעיני לישראל. העיתון אל-אח'באר הסביר השבוע שבלי ניתוח מדויק של כשלי המודיעין של חיזבאללה בשנים האחרונות ושינוי מבנה מערך המודיעין שלו, במיוחד בתחום המודיעין הנגדי והפעולות המיוחדות בחו"ל, ישראל תמשיך בשרשרת החיסולים ואף עלולה ליזום מלחמה נגדו.

חולשת צבא לבנון

לצד כל זאת, החשיפות בתקשורת הישראלית במהלך החודש האחרון בכל הנוגע לצבא לבנון, מבהירות את הקושי של המדינה הלבנונית לנצל את היחלשות חיזבאללה כדי לחזק את שליטתה בשטח. בתקשורת דווח שצבא לבנון, שקצינים רבים בשורותיו הם שיעים, דוחה בקשות

ישראליות להיכנס לשטחים פרטיים בדרום לבנון, וזאת בעקבות התחייבות שהעניק לחיזבאללה. עוד דווח על תיאום הדוק בין דרגים בכירים בצבא לבנון לבכירים בחיזבאללה, שבמסגרתו חיזבאללה מקבל מהצבא התרעה מוקדמת ומפנה נשק וציוד ממתחמים שאליהם מגיע לאחר מכן הצבא הלבנוני, בעקבות בקשה ממנגנון הפיקוח בראשות ארה"ב. יתרה מכך, לפי צה"ל, צבא לבנון אפשר לחיזבאללה להעביר ציוד באמצעות רכבי הצבא.

נראה ששיתוף הפעולה בין צבא לבנון לחיזבאללה מהווה גם הוא איתות מובהק לישראל ולארה"ב על עומק האחיזה של חיזבאללה בלבנון. האחיזה הזו הושגה מכוח פרויקט איראני המתמשך זה העשור החמישי. כדי להילחם נגד חיזבאללה ולאתגרו אין מנוס מלגבש אסטרטגיה מקיפה ורב־ממדית, שלא רק תסכל את כוחו הצבאי אלא גם תערער את שליטתו בבייס החברתי. מתקפות נגד המערך הצבאי של הארגון לבדן לא ישיגו את התוצאה הרצויה.

התפרסם במקור ראשון, בתאריך 29 לנובמבר 2025.